

บทที่ 6

บทสรุป

การวิจัยเรื่องการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับของชุมชนต่อพื้นที่ฝังกลบขยะ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหามูลค่าความเต็มใจยอมรับการขุดเซยของชุมชนพร้อมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจยอมรับการขุดเซยของชุมชนต่อการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมลดลงอันเนื่องมาจากการมีพื้นที่ฝังกลบขยะใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร และได้ศึกษาถึงเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ชุมชนต้องการได้รับจากเทศบาลนครเชียงใหม่ หรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ อันเนื่องมาจากการใช้พื้นที่ฝังกลบขยะในชุมชน โดยได้ออกแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่วิจัยตามที่ได้แบ่งกลุ่มไว้ 4 กลุ่มตามเกณฑ์ระยะห่างระหว่างที่ตั้งครัวเรือนกับหลุมฝังกลบขยะสมมติ และได้สัมภาษณ์ตัวแทนชุมชนได้แก่คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลหนองหารและผู้นำสำคัญในชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนของทั้งชุมชนในการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับการขุดเซยของชุมชนต่อพื้นที่ฝังกลบขยะ

6.1 บทสรุป

6.1.1 สรุปข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างการวิจัยประกอบไปด้วยข้อมูลของตัวอย่างการวิจัยทั้งที่เป็นตัวแทนครัวเรือน และตัวแทนคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำสำคัญในชุมชน ทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมของตัวแทนครัวเรือนตัวอย่างการวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จบการศึกษาสูงสุดระดับประถมศึกษา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนประมาณ 3-4 คนต่อครัวเรือน ส่วนใหญ่อยู่อาศัยในพื้นที่วิจัยนานกว่า 10-20 ปี ครัวเรือนตั้งอยู่ห่างจากพื้นที่หลุมฝังกลบขยะสมมติเฉลี่ยประมาณ 2.2 กิโลเมตร ตัวแทนครัวเรือนตัวอย่างการวิจัยส่วนใหญ่มีอาชีพหลักรับจ้างนอกภาคเกษตร มีรายได้จากภาคเกษตรเฉลี่ย 10,000 บาทต่อครัวเรือนต่อปี และมีรายได้รวมเฉลี่ย 43,687 บาทต่อครัวเรือนต่อปี ครัวเรือนส่วนมากไม่มีหนี้สิน

แต่ก็ไม่มีเงินออมด้านการถือครองที่ดินครัวเรือนส่วนใหญ่มีพื้นที่ถือครองรวมต่ำกว่า 1 ไร่ อย่างไรก็ตามก็ดีพื้นที่ถือครองดังกล่าวเป็นกรรมสิทธิ์ของตัวแทนครัวเรือนเองหรือของคู่สมรส แหล่งน้ำเพื่อการบริโภคและอุปโภคของครัวเรือนมาจากประปาหมู่บ้านและน้ำบาดาลระดับต้น สำหรับเรื่องเกี่ยวกับความเต็มใจยอมรับการชดเชย ความต้องการสาธารณูปโภคและเงื่อนไขอื่นเมื่อมีพื้นที่หลุมฝังกลบขยะใกล้ที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร ตัวแทนครัวเรือนมีความเห็นต่อโครงการในด้านการสูญเสียผลประโยชน์จากอากาศเสีย และกลิ่นเหม็น เท่า กับการสูญเสียผลประโยชน์จากน้ำใต้ดินเสีย แต่ก็มีความเห็นด้านการได้รับประโยชน์จากโครงการในด้านการมีสาธารณูปโภคที่ดีขึ้นด้วย และส่วนใหญ่เห็นว่ามีจำเป็นต้องชดเชยให้กับชุมชนโดยหลักการชดเชยต้องเป็นไปตามความเห็นและข้อตกลงของชุมชน มูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยที่ถูกประเมินเฉลี่ยประมาณ 1.4 ล้านบาทต่อครัวเรือน โดยใช้เกณฑ์จำนวนชั่วโมงที่ได้รับผลกระทบรวมทั้งครอบครัวในการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับนี้มากที่สุด การชดเชยด้านสาธารณูปโภคที่ตัวแทนครัวเรือนต้องการมากที่สุดมี 2 ประการ คือ การปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้านและการปรับปรุงระบบโทรศัพท์ โดยมีเงื่อนไขที่ต้องการให้ดำเนินการเพื่อชุมชนเพิ่มเติม คือ ต้องการให้ปรับปรุงระบบฝังกลบขยะไม่ให้มีกลิ่นเหม็นมากพอ ๆ กับปรับปรุงระบบการจัดการน้ำชะขยะ รูปแบบการจัดการที่ตัวแทนครัวเรือนเห็นว่าเหมาะสมที่สุดคือให้มีการลงทุนในด้านต่าง ๆ ครั้งแรกโดยเทศบาลนครเชียงใหม่ โดยมีชุมชนเป็นผู้จัดการ ส่วนค่าใช้จ่ายในการจัดการตลอดอายุโครงการให้เทศบาลนครเชียงใหม่เป็นผู้จ่าย เรื่องค่าใช้จ่ายที่อาจเพิ่มขึ้นหรือผลประโยชน์ที่อาจสูญเสีย และผลกระทบที่คาดหมายจากการมีหลุมฝังกลบขยะนั้นตัวแทนครัวเรือนคาดการณ์ว่าจะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มในเรื่องค่ารักษาพยาบาลมากที่สุด ส่วนผลประโยชน์ที่อาจสูญเสียคือเรื่องผลผลิตทางการเกษตร ความสูญเสียด้านอื่นที่คาดหมายคือ เรื่องเสียสุขภาพจิต และอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตโดยถ้าเป็นไปได้อยากย้ายบ้านหนีไปอยู่ที่อื่น ส่วนด้านการรับรู้ข่าวสารโครงการหลุมฝังกลบขยะและทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเมื่อมีโครงการในชุมชน ตัวแทนครัวเรือนเคยได้ยินข่าวโครงการหลุมฝังกลบขยะในเชียงใหม่มาก่อนจากสื่อโทรทัศน์ แต่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ตัวแทนครัวเรือนจำนวนมากเคยร่วมประท้วงไม่ยอมรับโครงการเก่าตัวแทนครัวเรือนเห็นว่าปัจจุบันโครงการหลุมฝังกลบขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ยังดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล และส่วนมากมีข้อเสนอแนะว่าควรสร้างเตาเผาขยะแทนการฝังกลบขยะ การสัมภาษณ์ในกรณีนี้ที่ครัวเรือนเองเป็นผู้ผลิตขยะพบว่าตัวแทนครัวเรือนมีความเต็มใจจ่ายค่าบริการกำจัดขยะเฉลี่ยกิโลกรัมละ 1.9 บาท เรื่องผลกระทบที่จะเกิดขึ้นนั้นตัวแทนครัวเรือนตัวอย่างการวิจัยมีทัศนคติว่าจะเกิดผลกระทบในทางลบระดับลบมากต่อ คน บุคคลในครอบครัวโดย

รวม ชุมชน ตนเอง และเกิดผลกระทบระดับลบบมากด้านกลิ่น โรคและแมลง น้ำบาดาลระดับต้น และสุขภาพจิต ส่วนเรื่องที่ไม่คิดว่าจะไม่เกิดผลกระทบใด ๆ เนื่องมาจากการมีโครงการหลุมฝังกลบขยะคือ รายได้และทรัพย์สินอื่น ๆ

สำหรับข้อมูลของตัวอย่างการวิจัยที่เป็นตัวแทนคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำสำคัญในชุมชน ตัวแทนคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำสำคัญในชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาสูงสุดชั้นปริญญาตรี โดยมีอาชีพหลักคือข้าราชการการเมือง อายุการทำงานในตำแหน่งปัจจุบันอยู่ระหว่าง 3-4 ปี ระยะห่างระหว่างที่ตั้งครัวเรือนของตัวแทนตัวอย่างการวิจัยเฉลี่ยเท่ากับ 2.5 กิโลเมตร ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการมีโครงการหลุมฝังกลบขยะในชุมชน คือ อากาศเสียและกลิ่นเหม็น เท่า ๆ กับน้ำใต้ดินถูกปนเปื้อน ด้านหลักการชดเชยส่วนใหญ่ให้เป็นไปตามความเห็นและข้อตกลงของชุมชนเกณฑ์ที่ถูกเลือกใช้ในการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยมากที่สุดคือ จำนวนพื้นที่ทั้งชุมชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ โดยการจัดการกับค่าชดเชยนี้ต้องการจ่ายให้แก่ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบเป็นสัดส่วนตามระดับความรุนแรงของผลกระทบ การชดเชยด้านสาธารณูปโภคแก่ชุมชนต้องการให้ปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้านและระบบโทรศัพท์เท่า ๆ กัน เงื่อนไขเพิ่มเติมที่ถูกเลือกมากที่สุดคือ ให้ปรับปรุงระบบการจัดการน้ำชะขยะ ความเต็มใจจ่ายค่าบริการกำจัดขยะในกรณีตัวแทนมีสถานภาพเป็นผู้ผลิตขยะและไม่สามารถดำเนินการกำจัดเองได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.4 บาทต่อกิโลกรัมต่อครัวเรือน

6.1.2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การสรุปผลวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัยอันได้แก่ สรุปผลการวิเคราะห์หามูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยของชุมชนในการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมลดลงอันเนื่องมาจากการมีพื้นที่ฝังกลบขยะใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับของชุมชนในการมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมลดลงอันเนื่องมาจากการมีพื้นที่ฝังกลบขยะใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร และสรุปผลการวิเคราะห์เงื่อนไขที่ชุมชนต้องการได้รับจากเทศบาลนครเชียงใหม่หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเนื่องมาจากการใช้พื้นที่ฝังกลบขยะใกล้บริเวณที่อยู่อาศัยและทำการเกษตร สำหรับผลของการวิเคราะห์หามูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยพบว่า มูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยรวมของตัวแทนครัวเรือนตัวอย่างการวิจัยในชุมชนทั้งจากการสัมภาษณ์และการประมาณจากสมการวี

เกสรชันมีค่าเท่ากับ 166.9 ล้านบาท และ 132.4 ล้านบาท ตามลำดับ โดยมีพิสัยของมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยระหว่าง 10,000 บาท และ 10 ล้านบาท มูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยเฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 1.4 ล้านบาท มูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยรวมของตัวแทนคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้นำสำคัญในชุมชนมีค่าเท่ากับ 522 ล้านบาท โดยมีพิสัยของมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยเท่ากับ 2 ล้านบาท และ 100 ล้านบาท มูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยรวมของทั้งชุมชนจากการประมาณเท่ากับ 701.9 ล้านบาท เมื่อคิดเป็นมูลค่าต้นทุนการจัดการขยะไม่รวมค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายในการบริหารอื่น ๆ ที่เทศบาลนครเชียงใหม่จะต้องพิจารณาตามหลักผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่ายมีค่าเท่ากับ 3.9 บาทต่อกิโลกรัม ผลการศึกษามูลค่าความเต็มใจยอมรับในครั้งนี้เกิดอคติขึ้นจากการมี strategic bias, payment vehicle bias และอคติที่เกิดจาก information bias อคติที่มีผลทำให้ผลการศึกษานี้ไม่สมบูรณ์มากที่สุดได้แก่ strategic bias เนื่องจากว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ไม่ยอมให้เกิดโครงการขึ้นในพื้นที่ชุมชนของตนอีกจึงประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยเป็นค่าที่สูงกว่ามูลค่าการชดเชยความที่ต้องการจริง ๆ สำหรับผลการวิเคราะห์ด้วยวิธี Generalized Least Squares (GLS) พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อมูลค่าความเต็มใจยอมรับของชุมชนต่อพื้นที่ฝังกลบขยะ ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ อายุของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ระยะห่างระหว่างหลุมฝังกลบขยะสมมติกับที่ตั้งครัวเรือน รายได้ต่อปีของครัวเรือน จำนวนชั่วโมงที่สมาชิกทุกคนในครัวเรือนถูกกระทบ ปริมาณการใช้น้ำจากบ่อบาดาลระดับต้นของครัวเรือน และเพศของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระตามแบบจำลองที่ตั้งไว้ให้ค่าสถิติ R-squares ของสมการรีเกรสชันเท่ากับ 0.588103 จากการตรวจสอบพบปัญหา Heteroskedasticity เมื่อแก้ปัญหาแล้วได้ค่าสถิติ Adjusted R-squared เท่ากับ 0.56623 ค่าสถิติ F จากการคำนวณเท่ากับ 26.89 ถือได้ว่าตัวแปรอิสระที่เลือกมาตามแบบจำลองสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ดีและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 99 เปอร์เซ็นต์ แนวโน้มการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยของแต่ละปัจจัยสรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่อายุน้อยมีโอกาสที่จะประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับพื้นที่ฝังกลบขยะสูงกว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ที่มีอายุมาก ครัวเรือนที่อยู่ใกล้โครงการมีแนวโน้มประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับสูงกว่าครัวเรือนที่อยู่ไกลโครงการ ครัวเรือนที่มีรายได้มากมีโอกาสประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยสูงกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ ครัวเรือนที่มีจำนวนชั่วโมงที่สมาชิกทุกคนในครัวเรือนถูกกระทบมากจะมีโอกาสประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยสูงกว่าครัวเรือนที่ถูกกระทบจากปัจจัยดังกล่าวต่ำกว่า ครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์จากบ่อบาดาลระดับต้นมากมีโอกาสที่จะ

ประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับการชดเชยสูงกว่าครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์น้ำจากบ่อบาดาลระดับ
ตื้นน้อย และเพศหญิงมีแนวโน้มในการประเมินมูลค่าความเต็มใจยอมรับสูงกว่าเพศชาย

จากการวิจัยทำให้ทราบเงื่อนไขที่ตัวแทนครัวเรือนและตัวแทนคณะกรรมการองค์การ
บริหารส่วนตำบลและผู้มีส่วนสำคัญในชุมชนต้องการ โดยเงื่อนไขที่ตัวแทนครัวเรือนต้องการเรียงตาม
ลำดับได้แก่ ปรับปรุงระบบฝึกลบขยะไม่ให้มีกลิ่นเหม็นและปรับปรุงระบบการจัดการน้ำชะขยะ
ป้องกันเรื่องความสะอาดในการขนขยะ บัตรประกันสุขภาพฟรีตลอดอายุโครงการ หน่วยแพทย์
เคลื่อนที่เข้ามาตรวจสุขภาพภายในชุมชนฟรีตลอดอายุโครงการ ติดมุ้งลวดบ้าน ติดเครื่องปรับ
อากาศในบ้านเพื่อป้องกันกลิ่น ตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพให้ชุมชน จัดภูมิทัศน์บริเวณหลุมฝึกลบ
ขยะเมื่อดำเนินโครงการเสร็จ และจัดหาที่พักชั่วคราวให้บ้านที่อยู่ติดหลุมฝึกลบขยะ เงื่อนไขที่ตัว
แทนคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้มีส่วนสำคัญในชุมชนต้องการเรียงตามลำดับ คือ
ปรับปรุงระบบการจัดการน้ำชะขยะ ป้องกันเรื่องความสะอาดในการขนขยะ ปรับปรุงระบบฝึกลบ
ขยะไม่ให้มีกลิ่นเหม็น/โรค/แมลง และหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้ามาตรวจสุขภาพภายในชุมชนฟรี
ตลอดอายุโครงการ ตัวแทนครัวเรือนได้เรียกร้องให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในโครงการปฏิบัติตาม
สัญญาที่ตกลงไว้กับชุมชนทั้งระหว่างดำเนินการโครงการและหลังจากเสร็จสิ้นโครงการแล้ว เนื่องจาก
จากโครงการที่ผ่านมาชุมชนไม่ได้รับการปฏิบัติตามสัญญาและไม่สามารถดำเนินการใด ๆ เพื่อ
บังคับให้หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในสาขาวิชาอื่นในเรื่องเกี่ยว
กับมาตรการที่กำกับให้มีการชดเชยต่อผู้สูญเสียผลประโยชน์อันเนื่องจากการมีโครงการ และ
มาตรการที่กำกับให้หน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติตามข้อตกลงที่มีไว้กับชุมชน พร้อมทั้งหาทางออกเมื่อ
เกิดปัญหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวทั้งของฝ่ายหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการ
และฝ่ายชุมชน

6.2 ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาข้อมูลทางด้านประชากร เศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนตัวอย่างการ
วิจัย ทำให้ทราบว่ารายได้ต่อปีเฉลี่ยของครัวเรือนจากภาคเกษตรอยู่ในระดับต่ำ และเมื่อมองถึง
รายได้รวมต่อปีเฉลี่ยของครัวเรือนพบว่าอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน เนื่องจากส่วนใหญ่สมาชิกครัวเรือน
ในพื้นที่วิจัยมีอาชีพรับจ้าง และมีระดับการศึกษาสูงสุดชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ดังนั้นจึงควรมีการ
ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบการศึกษา และทัศนคติเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา
ให้กับประชาชนในพื้นที่วิจัยให้มากขึ้น อาจทำโดยผ่านกระบวนการความร่วมมือระหว่างสถาน
ศึกษาภายในท้องถิ่นกับองค์การบริหารส่วนตำบลอันเป็นองค์กรตัวแทนประชาชนในระดับท้องถิ่น

ซึ่งในปัจจุบันจากการติดตามข้อมูลข่าวสารของรัฐพบว่ากำลังมีการผลักดันให้มีการกระจายอำนาจในวงการศึกษาและให้องค์กรท้องถิ่นมีบทบาทในเรื่องนี้มากขึ้น นอกจากนี้คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นตัวแทนชุมชน รวมทั้งบทบาทและหน้าที่ของตนในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งภายใต้อำนาจของกฎหมายนอกเหนือจากการมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีหน้าที่ในการคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย ทั้งยังมีความชอบธรรมในการเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ ฯลฯ จากโครงการของหน่วยงานที่เข้ามาใช้ทรัพยากรภายใต้พื้นที่บริหารจัดการ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลใดที่สามารถจัดเก็บรายได้จากการเข้าใช้ทรัพยากรของหน่วยงานได้แล้ว ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างโปร่งใสและยุติธรรมเพื่อชดเชยให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ ในกรณีที่มีผลกระทบทางด้านลบเกิดขึ้น

2. จากการศึกษาเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารโครงการหลุมฝังกลบขยะ พบว่าตัวอย่างการวิจัยทราบข่าวจากสื่อโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่ โดยมีการรับรู้ข่าวสารผ่านเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่รับผิดชอบน้อยมาก ดังนั้นควรมีการปรับปรุงระบบการให้ข้อมูลข่าวสารโครงการ รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพราะจะทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อโครงการ มีทัศนคติที่ดีต่อโครงการและหน่วยงาน ซึ่งจะทำให้การดำเนินโครงการมีความราบรื่นและได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่มากขึ้น นอกจากนี้การดำเนินการตามสัญญาที่ได้ตกลงไว้กับชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่ง จะเห็นได้จากตัวอย่างการวิจัยเรียกร้องหน่วยงานให้ดำเนินการตามสัญญาที่ระบุก่อนเริ่มโครงการ เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จและเพื่อความสะดวกในการดำเนินการโครงการอื่น ๆ ต่อไป หน่วยงานควรมีความรับผิดชอบต่อข้อตกลงที่มีไว้กับชุมชน

3. การลงทุนสาธารณูปโภคของเทศบาลนครเชียงใหม่ หรือหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยโดยวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลในครั้งต่อไป ควรพิจารณาถึงการจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อการชดเชยให้กับชุมชนที่ต้องรับภาระผลกระทบจากโครงการตามความต้องการของชุมชน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อชุมชนดังกล่าว และเป็นการรักษาสวัสดิการของประชาชนในชุมชนนั้นให้มีการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ทั้งนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบต้องมีการเจรจา ติดต่อกับประชาชนในชุมชน มูลค่า รูปแบบ และเงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับการชดเชยที่ตกลงกับชุมชนได้ในท้ายที่สุดจะอยู่ในขอบข่ายที่หน่วยงานสามารถดำเนินการได้ และเป็นสิ่งที่ประชาชนในชุมชนยอมรับ สำหรับงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการชดเชยให้กับชุมชน

นั้นอาจจัดสรรจากงบประมาณของโครงการด้านการจัดการขยะมูลฝอยโดยตรง หรือจัดการจากงบประมาณส่วนหนึ่งและจากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลนครเชียงใหม่อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งระดับค่าธรรมเนียมที่ประชาชนชุมชนเทศบาลนครเชียงใหม่ต้องจ่ายให้กับเทศบาลนครเชียงใหม่สมควรมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยใช้หลักการผู้ก่อมลภาวะเป็นผู้จ่าย และเป็นอัตราค่าธรรมเนียมก้าวหน้า คือ ผู้ก่อขยะมากต้องจ่ายมากตามสัดส่วนของขยะที่เกิดขึ้น เมื่อเป็นดังนี้รัฐบาลกลางจะรับภาระการอุดหนุนโครงการน้อยลง เทศบาลนครเชียงใหม่จะไม่ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเกินรายได้และมีงบประมาณชดเชยให้กับประชาชนในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ และเชื่อว่าประชาชนในชุมชนเทศบาลนครเชียงใหม่ที่เป็นผู้จ่ายค่าธรรมเนียมตามหลักการที่เสนอไปจะมีทัศนคติใหม่ รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรบิโภคที่ก่อให้เกิดขยะและผลผลิตพลอยได้จากกระบวนการบริโภคโดยอัตโนมัติ

4. จากการวิจัยพบว่าประชาชนมีความเห็นเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในเชียงใหม่ด้วยวิธีใช้เตาเผาขยะแทนวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเทศบาลนครเชียงใหม่ควรจะศึกษาวิจัยด้านความเหมาะสมของการจัดการขยะมูลฝอยด้วยเตาเผาขยะ และผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนใกล้เคียง ถ้าพบว่าการจัดการแบบเตาเผาขยะมีความเหมาะสมกว่า เกิดผลกระทบต่อชุมชนใกล้เคียงน้อยกว่าการจัดการแบบฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการจัดการมูลฝอยของชุมชนเทศบาลนครเชียงใหม่ควรตัดสินใจเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการขยะมูลฝอยจากวิธีฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาลมาเป็นวิธีใช้เตาเผาขยะแทน ทั้งนี้จะต้องมีการเจรจา ติดต่อกับชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงเตาเผาขยะถึงเรื่องการชดเชยให้กับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนเช่นกัน

5. จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่อยู่ใกล้หลุมฝังกลบขยะเก่าระยะทางต่ำกว่า 300 ในพื้นที่วิจัย พบว่าหลังจากมีโครงการหลุมฝังกลบขยะเกิดขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรเริ่มเกิดความเสียหาย และไม่สามารถผลิตได้ โดยไม่ทราบสาเหตุ แต่สำหรับเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลออกไปและใช้น้ำบาดาลระดับตื้นรดน้ำพืชผล ปรากฏว่าพืชผลทางการเกษตรไม่ได้รับความเสียหายแต่อย่างใด ดังนั้นควรมีการศึกษาถึงผลกระทบของโครงการหลุมฝังกลบขยะให้เกิดความชัดเจนว่ามีปัจจัยใดหรือไม่ที่ส่งผลกระทบต่อพืชผลทางการเกษตร และถ้ามีผลกระทบจริงจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร